

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В ІНОЗЕМНІЙ АУДИТОРІЇ

Коньок О.П., *ст. викладач*

Епоха становлення інформаційного суспільства вносить значні корективи до змісту вищої освіти. Перш за все істотно змінюється роль студентів у навчальному процесі, акцент зміщується на залучення їх до активної діяльності. Важливу роль у вирішенні цього завдання відіграє самостійна робота.

Існують різні підходи до визначення змісту поняття «самостійна робота». Одні науковці вважають, що самостійна робота – це цілеспрямована діяльність студента з метою отримання інформації та трансформації її в знання. Інші розуміють під самостійною роботою різновид занять, під час яких студент здобуває та удосконалює свої знання, користуючись методичною літературою або вказівками викладача. На нашу думку, самостійна робота – це різновид діяльності в навчальних умовах.

Модель самостійної навчальної діяльності студента містить такі елементи: взаємодія студента, викладача і предмета вивчення, оволодіння навичками й уміннями в різних умовах (в аудиторії та поза аудиторією), характер управління, зовнішній і внутрішній контроль (самоконтроль) за навчальною діяльністю, виконаний з різним ступенем самостійності.

Специфіка організації самостійної діяльності в іноземній аудиторії пов'язана перш за все з такими чинниками, як рівень мовної підготовки студентів, наявність адаптованої науково-методичної літератури, сформованість навичок роботи з науковою інформацією, фонові знання студентів тощо. Саме тому на початковому етапі навчання іноземних студентів ефективність самостійної роботи значною мірою залежить від знань, набутих під час аудиторних занять, а також умінь компресії інформації в навчальному тексті. На цьому етапі важливими виявляються самостійні завдання лексико-граматичного характеру, які передбачають відпрацювання граматичних форм й активізацію лексики.

Засвоївши лексико-граматичні особливості мови, студенти-іноземці навчаються самостійно скорочувати інформацію, наведену в науковому тексті, визначаючи мікротеми тексту, складаючи номінативні, питальні та тезові плани.

На наступних етапах роботи з текстом в найбільш ефективним прийомом є складання схем тексту, що дозволяє сформувавши в студентів загальне уявлення про внутрішню логіку текстів певного типу та вміння свідомої їх репродукції. Студенти дістають також можливість свідомо оцінювати кожен новий текст з погляду його відповідності тій чи іншій структурній схемі (текст-дефініція, текст-опис, текст-характеристика, текст-роздум), виявляти щораз загальні особливості теми, самостійно продукувати тексти за відомими моделями.

За характером управління самостійну навчальну діяльність поділяють на безпосередньо і повністю керовану викладачем, повністю опосередковано-керовану, частково опосередковано-керовану, повністю самостійну.

Аудиторному етапу роботи відповідає перший варіант моделі. На цьому етапі іноземним студентам пропонуються завдання переважно репродуктивного характеру. Для позааудиторного етапу характерне засвоєння теоретичного матеріалу, виконання репродуктивних вправ на формування мовних умінь. На третьому етапі відбувається перехід до вправ, які передбачають формування мовленнєвих навичок. І, нарешті, завершальним етапом є повністю самостійна навчальна діяльність студентів з використанням різних видів мовленнєвої діяльності.

Структура самостійної роботи як діяльності містить мотив, мету, способи і зовнішні умови. Як показує досвід викладання, пізнавальні й професійні мотиви далеко не завжди є провідними в самостійній роботі іноземних студентів. Тому виникає завдання вдосконалення мотиваційної сфери, перш за все створення передумов для переходу пізнавальних мотивів з рангу додаткових в ранг провідних.

Мотив звичайно реалізується шляхом досягнення певної мети. У практиці викладання іноземної мови поширеним явищем є «перевизначення» мети студентами. Перевизначається, як правило, та мета, яку студент не може досягти, якщо способи, необхідні для досягнення цієї мети, недостатньо розвинені.

Кожне самостійне завдання має бути перевірене. На початковому етапі навчання іноземців основною формою контролю є порівняння з еталоном, на просунутому етапі більш оптимальним виявляється рефлексивний контроль у формі обміну думками між студентом і викладачем в рівноправному діалозі. Контроль рефлексії акцентує увагу студентів на способах діяльності, а отже, сприяє формуванню в них навичок самоконтролю.